



Kmetijske in rokodelske novice.

Na svitlobo dane od c. k. kmetijske družbe.

Tečaj III.

V sredo 10. Kimovca. 1845.

List 37.

Moji mili domovini.

(Iz Danice od Zofije R ve.)

Domovina moja mila,
Rajski vertič mjé mladosti!
Samo v tebi mi je bila
Vedno cela slast radosti.

Nepoznavec tjé miline,
Šége, glasa in navaje
Naj podá se v ptujine,
Vnél se bo za tvoje kraje.

Naj bo še tak' dobro komu,
Kadar v ptnji svet zablodi,
Vselej misel k svojmu domu,
K zemlji svoj' sercé ga vodi.

Tud men' moč ni, zapustiti
Drage šége mjé planine,
Koljko menj pa — pozabiti
Jezik sladki domovine!

S tim več, ko sim oddaljena
Ah! od mater' svoje drage,
Slajš' beseda je milena,
Slajši roda pesmi blage.

To je, kar me peti snubi,
Negledeč na čut ptujina,
Dosti, de moj drug to ljubi
In pa mila domovina.

—n.

Kakó se dajo čbele čes zimo zdrave ohraniti.

Skorej od vsih bližnjih dežel je bilo slišati, in tudi v „Novicah“ smo brali, de so pretečeno zimo čbele práv zlo pomerle; ravno taka je tudi pri nas na Koróškim bila. Práv malo je v naših krajih čbelarjev, ki bi ne bili več ali menj panjev zgubili, akoravno so z sterdjó prevedeni bili. Kaj je bil neki vzrok te nesreče? Na tó so mi večidel vsi čbelarji z enim glasam odgovorili: de so čbele posebno zató pomerle, kér so bile preslabo odéte.

Pomanjkanje odeje je tedej, akoravno ne edini, vunder poglavitni vzrok pomerjenja toliko panjev v naši deželi bilo, posebno zató, kér so čbele v pretečenim letu na ajdovi paši clo malo sterdí dobile. Paše je bilo takó malo *), de je več panjev, kateri že poprej niso nič sterdí imeli, na ajdovi paši pomerlo; zavoljo tega so bile čbele, saj v naših krajih, večidel le samo z tisto sterdjó za zimo prevedene, ktero so čez leto na cvetlicah, posebno pa na smereki dobile. Smerečja sterd se pa skozi zimo rada vterdi, zató jo čbele samó per dobri odeji vživati morejo, in lahkó pomerjejo, če se jim z dobro odejo ne pomaga, kar vsak čbelár sam vé.

Še večí nevarnost je, in še veliko hujsí nesreča se čbelarjem permerí, če panjnima z adosti

čbél, in če je delo počrez, ne pa podolgama storjeno. Panj, kateri ima premalo čbél, akoravno je dobro odét, ne more vterjene smerekove sterdí popolnoma ogreti, posebno, če je delo načrez storjeno, zató kér se na takim delu čbele veliko težje presédejo, in večkrat zavoljo tega pomreti morajo, akoravno tak panj ni brez sterdí.

Vunder moram tukaj opomniti, kar me je letašnja in poprejšnja skušnja učila, de ne le samó tisti panjovi, kateri imajo počrez delo, pozimi pomerjejo; pomerlo mi jih je tudi veliko taci, kateri so počrez in podolgama delo imeli, akoravno so z dobro, ne samó z smerokovo sterdjó prevedeni bili. Nasproti pa mi jih je tudi v tem in v pretečenih letih veliko per življenju ostalo z črez delanim satjem. Dal mi je letas tak panj 13. dan Velkitravna prvi roj, 24. dan družiga, 28. dan pa tretjiga. Pri vsim tem vunder vsak čbelár práv stori, če poprej, predenj roj vsadí, saj en satič podolgama v panj pertisne; kér skušnja uči, de taki panjovi veliko menj pomerjejo.

Drugi poglavitni vzrok, zakaj je pretečeno zimo toliko panjev, akoravno dobro odéti, pomerlo, je pa saj v naših krajih tale bil: Čbele na lanjski ajdovi paši, ktera je bila za nje, kakor je rečeno bilo, posebno nesrečna, niso skorej nič sterdí v satjih zadelale, ampak so luknjice v satovji večidel komej na pol z sterdjó napolnile, in le malo-kteri panj je imel satovja popolnoma zadelano. Kér

*) Nar boljši panj okoli Celovca na paši, je komej 5 funtov sterdí nanesel.

je pa letašnja zima mokra in merzla bila, je mokrota v satje, z sterdjó le na pol napolnjeno, potegnila, in sterd, na kateri niso čebele skozi zimo sedéle, se je skisala, in takó pokvarila, de so čebele po nji pomreti mógle. De so večidel od skisane sterdí čebele v letašnji zimi pomerle, se tudi óčitno iz tega vidi, de je še práv veliko panjev pomerlo, in de so čebele panj z sterdjó vred zapustile, ko je že práv lepó spomladanjsko vreme nastopilo, ko so se čebele po svoji volji na satovji presedovale, in ko hude ure se ni nič več bilo treba bati.

Čbelarji! de bi se tedej za naprej te nesreče lažej varovali, in koristne živalice čez zimo obderžali, na tole glejte: Dobro je, de vsaki čbelár saj tiste panjove, ktere skozi zimo za pleme obderžati hoče, že pred ajdovo pašo pregleda, če imajo zadosti čbél, in koliko so težke? Po paši naj jih pa vaga, de popolnoma zvé, kakošne so; naj jih še enkrat dobro pregleda: ali imajo kaj zadelane sterdí, in dovelj za zimo čbél? Če je panj, kteriga hočete za pleme obderžati, preubožen, nikar sterdí ne šparajte, dajte mu je toliko, kolikor je skozi zimo imeti mora, de vam bo per življenju ostal; dajte mu jo berz po ajdovi paši, de jo bo zadelal, in pred skisanjem obvarval; — to vam bo na spomlad veliko koristi perneslo. Serce mora vsakiga čbelarja boleti, če vidi, de morajo po nemarnosti te pridne, za človeka neizrečeno koristne živalice pomreti.

Če boste prihodnjič vselej z čbelami takó ravnali, kakor vam je tukaj po dolgih skušnjah svetovano bilo, gotovo ne bo toliko panjev čez zimo, ako je še tako ojstra in za čebele huda, pomerlo; in zakaj bi tega tudi ne storili? Saj vsak čbelár dobro vé, de se čebele brez potrebe sterdí ne pertaknejo, in de jo lepši ohranijo in veliko bolj varjejo, kakor čbelár pod klučam!

Čbelarsko prerokovanje.

Ni bôsa ne, de mnoge živali, kakor pajik, močarad, šurki, tomažek (Laubfrosch) in druge žabe vreme za naprej razodenejo. Ena od tacih vremevedjočih žival je tudi čbela.

Skerbni čbelár zjutrej, ako je ravno še jasno, iz letanja čbél spozná, ali bo popoldan deževalo ali ne. Dostikrat bi človek iz černih oblakov ali iz gromenja sodil, de bo ploha prišla, vendar čebele ne hitijo domú, in vse brez kaplje dežjá mine; to nam pričuje, de čebele ne sodijo po oblakih, ampak one imajo v svojim truplu vremenika, enakiga tistim ljudém, kateri ftare rane imajo in premémbo vremena vselej pred čutijo.

Pa ne samo vremena, tudi druge reči nam čebele prerokujejo. Navado imam, de v ajdni paši slabe panje z dobrimi, kateri so v sredi, de jim škatel nastaviti ne morem, ob deseti uri, kader čebele nar lepši leté, premením; to se pravi: slabe na mesto dobrih, in dobre na mesto slabih postavim. Čudno se mi je večkrat zdelo, zakaj se čebele nektere léta práv rade združijo, nektere leta pa večidel le kolejo, in zopet druge léta, kakor postavim lanjsko jesen takó grizejo, de jih moram urno na staro mesto prestaviti. Pa večletna skušnja me uči, de kolikor ljubši se čebele sprejmejo, toliko boljši je ajdna pašá, in če se per tem prestavljanju grizejo, gotovo ajda sterdána ne bo.

Skusil sim to reč tudi danes (25. dan Velkiserpana) in čebele so brez vse zmote, desiravno še

le ajda nekoliko cvetè, v prestavljene panje šle; iz tega prerokujem, de bo letašnja ajda sterdána, kakor že dolgo ne.

Ko bi ta skušnja, če bi se sploh poterdila, od posebniga dobička, zlasti za tiste bila, kateri čebele pred ajdo kupujejo, in jih v pašo vozijo; ravno zató vas, dragi čbelarji, poprosim to reč tudi po družih krajih skusiti, in v Novicah oznaniti.

Še to le opombo imam za čbelarje. Pretečeno spomlad sim sploh tožbo slišal: zdaj nas bodo čebele zapustile, in resnično še zdaj per nas na Štajarskim, in kakor mi prijatli pišejo, tudi po Krajnském in Koróškim, čbelnaki večidel prazni stojijo. Ali glejte! čbelarji sami ste tega krivi. Vi mislite, de morate vsako léto nartežej panje poklati, de nektere krajcarje za sterd dobite; lahkeji postavite pa nazaj z besedami: če bo Božja volja, bojo že preživele! Če je potém huda zima, ali kakor letas deževna spomlad, imate polno merličev, ali pa omadeževano sterd, ktero ste čisto po dva groša na jesen prodali, spomladi jo pa po dvajsetki nazaj kupujete. Dvanajst let se že z čbelami pečám, in nikdar niso čbelarji v jeseni dražej, kakor po 6, k večimu po 7 krajcarjev sterd prodajali; pomladi pa, kar je še dostikrat nevarno, jo od svečarjev in drugih kupcov po dvajsetki plačujejo; ja, per nas je bila letas po pol goldinarja v srebru. Nej se čbelarjem po teh besedah oči odprejo, katerih nisim govoril iz dobičkaželjnosti, ampak iz gole ljubezni do čbelarstva; sej so tudi meni, dostikrat po dvajsetki za sterd tisti ponujali, kateri so jo poprejšjno jesen po dva groša prodajali.

Sic vos, non vobis, mellificatis apes. M. N.

Od družine.

(Dalje sledí.)

G. Ne razpoditi — pa v slogo se moramo gospodarji skleniti, de se takih pomót znebimo. Ali nismo neumni? čez slabe čase tožimo; vpijemo, de nam ni izhajati — take potrate pa terpimo, ki nam takó do čistiga denár iz našiga kraja pometejo, de bi v sili v celi soseski gotoviga denarja za par vólóv ne našli.

M. In kaj nas še čaka! Zunanji napuh tudi sercé napuhne: napuh gré pa pred padam. Taka nališpana pošast ne porajta za nobeden nauk: božja beséda, molitev, sveti zakramenti — te svete podpore, ki same zamorejo človeka per razumu ohraniti, in mu moč dati, de zavoljo svoje velike slabosti, ki jo že z seboj na svét pernese, v dobrim ne opéša — so takimu zijaku neizrečeno zoperne reči! — Pade — in bogat činč je za povoje in ple nice. — Komu pa pade vsa ta revšina na vrat, ko soseski? Perhranjeniga denarja nima. V starosti, v bolezní mora po tem soseska take zgubljene sirote in njih otroke prerediti. Oče jo sploh potégne, ali če se žéni, si iše bogato. — Pa če tudi dekla takó delječ ne zaide, v starosti bo le gorjé, kér vse proti za lišp in kinč izdaja. Kaj nas in naše naslédnike drujiga čaka, ko velika revšina, soseske polne beračev, naj Bog tudi še takó dobre leta da, naj dežela še takó malo od kmetovavcov terja. — Ali pa véš kako pomoč nasprot?

G. Pomoč bi že bila; tóde midva samá nič ne opraviva. Pa eno mislim že zdavnej: kér sva obá uda kmetijske družbe, in imava ravno tisto pravico, ko narvišji gospodje ob zboru od vsiga govoriti, kar za koristno spoznava, bi per pervim zboru pred celo družbo svoje misli odkrila in razodela, kaj de bi zo-